

ANKARA SAĞLIK MESLEK LİSELERİ ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİLERİNİN MESLEK DERSLERİ ÖĞRETİMİNDE KULLANILAN YÖNTEM, ARAÇ, KAYNAK VE SINAV TEKNİKLERİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Nuray Ülger* • Birgül Piyal**

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, Ankara Sağlık Meslek Liseleri öğretmen ve öğrencilerinin meslek dersleri öğretiminde kullanılan yöntem, araç, kaynak ve sınav tekniklerine ilişkin görüşlerini saptamaktır. Araştırmanın öğretmen örneklemine, sistematik örnekleme yöntemiyle öğretmenlerin % 50'si (n=230) alınmış, öğrenci örneklemi (n=302) ise 2. ve 4. sınıfta okuyan öğrenci sayısına göre orantılı tabakalı örnekleme yöntemi ile seçilmiştir. Veriler, anket uygulanmasıyla toplanmış ve SPSS programında analiz edilmiştir.

Öğretmen ve öğrencilere göre meslek derslerinin teorik öğretiminde; geleneksel yöntemlerden düz anlatım ve soru cevap yönteminin, sınav tekniklerinden klasik yazılının en çok kullanıldığı saptanmıştır. Öğretmenler, öğretim yöntem ve tekniklerini yeterince kullanamama nedeni olarak ilk sırada, öğretim programındaki konuların bitirilmeme zorunluluğunu, ders araç-gereçlerinden yararlanamama gereksesi olarak da; okullarda ders araç-gereçlerinin yeterli miktar ve çeşitlikte olmamasını bildirmişlerdir.

Anahtar Sözcükler: Öğretim Yöntemleri ve Teknikleri, Öğretim Araçları

SUMMARY

The Evaluation of Ankara Health High Schools Teachers' and Students' Methods, Instruments, Resources and Examination Techniques Used in Professional Subject Teaching

The aim of this study is to define the ideas of teachers and students of Health High Schools of Ankara, related to methods, instruments, resources and examination techniques used in professional subject teaching. With systematic sampling method 50 % of teachers (n=230) are chosen to the sample, student sample (n=302) is chosen according to number of the 2nd and 4th class students of professional health high schools with proportional stratified sampling method. Data was collected by the application of a questionnaire, statistical analysis was made with the use of SPSS.

Both groups report that; in theoretical teaching of vocational subjects the most used method is traditional lecturing and question-answer method, the most used evaluation technique is classical written exam. For the first reasons of not being able to use different teaching methods and techniques and not being able to use different teaching materials teachers report the obligation of covering all the subjects of educational program and lack or limitation of teaching materials in order.

Key Words: Teaching methods and techniques, teaching instruments

Türkiye'nin gelişmiş ülkeler içerisinde yer alması için sağlıklı ve eğitilmiş nesiller yetiştirmeye ihtiyacı vardır. Ülkemiz nüfusunun % 52'sini gençler oluşturmaktadır (1). Biyolojik ve psiko-sosyal varlık olan insanın sağlığının korunması ve iyileştirilmesinde en etkili yol eğitimidir.

Sağlık eğitimi; bireyin sağlıklı yaşamaya dönük olarak davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istedik değişmeyi meydana getirme sürecidir şeklinde tanımlanabilir. Sağlık eğitimi; bilgi ve beceri

kazandırma, tutum değiştirme aşamaları ile dinamik bir etkileşim ve paylaşım sürecidir (2).

Sağlık Meslek Liseleri, örgün sağlık eğitimi yapan okullardır. Bu okullardaki eğitim, teorik ve klinik öğretim ve öğrenim yaşantılarını içermektedir.

Variş'a göre öğretim; öğrenmenin ve bireyde istenen davranışların gerçekleşmesi için uygulanan süreçlerin tümüdür (3). İyi bir öğretim, öğretimin temel öğeleri olan öğretmen, öğrenci, konu, çevre, yöntem, araç ve gereçlerin bir bütün halinde işlerliğine bağlıdır (4).

* Sağlık Eğitimsi, Msc, Abidinpaşa Sağlık Meslek Lisesi

** MD, Ph.D, A.Ü. Sağlık Eğitim Fakültesi, Sağlık Eğitimi Ana Bilim Dalı

Günümüzde eğitimde niteliği yükseltmek için "Toplam Kalite Yönetimi (TKY)" ve "Sıfır Hata Yönetimi" gibi yeni yaklaşımlardan yararlanılmaktadır. TKY eğitime şu şekilde yansımaktadır (5).

Eski Yaklaşım

- * Bilginin yayıcısı olarak eğitici
- * Eğitici sınıfta tek karar verici
- * Normal dağılıma göre öğrenci değerlendirme
- * Kontrol edici olarak eğitici
- * Eğitici merkezli eğitim

Toplam Kalite Yönetimi Yaklaşımı

- *Öğrenme etkinliklerinin düzenleyicisi
- *Kararlar diğer eğitimcilerle birlikte verilmekte
- *Tam öğrenmeye yönelik değerlendirme
- *Düzenleyici, lider, öğrencinin ihtiyaçlarına eğilen
- *Öğrenci merkezli eğitim

Öğretimde elden geldiğince fazla duyu organını etkin hale getirmek gerekmektedir. Öğrenilenlerin % 83'ü görsel yolla öğrenilir. Öğrenme işlemine katılan duyu organı ne kadar fazlaysa öğrenme o kadar iyi, unutmaya o kadar güç olur. Bu bilimsel gerçekler öğretim ortamında öğretmenler tarafından uygulandığında, öğretim daha etkili, verimli, başarılı ve kalıcı olmaktadır (6). Buna karşın; öğretmenlerin çoğunluğunun hâla geleneksel anlatım yöntemini kullandığı bilinmektedir. Bir öğretmen ne öğreteceği kadar, nasıl öğreteceğini de bilmelidir, yoksa öğretim sönük, sıkıcı ve verimsiz olur. Temel olarak her öğretim yöntemi içerik ile öğrencinin etkileşimini sağlamalıdır. Öğretmen, teknikleri bu etkileşimi kuracak biçimde seçip uygulamakla başarılı olabilir. "Kötü öğretim, hiç öğretmekten çok daha tehlikelidir" bir kısım derslere ilgi duyan öğrencinin bu doğal ilgisini, uygun yöntem seçip uygulayamayan bir öğretmen sınırlandırabilir (7).

Geleneksel yöntemleri tercih eden öğretmenler konu merkezli ve bilgi vericidir. Öğrenci merkezli bir yaklaşım kullanan öğretmen ise bilgi verici olarak değil, bir yardımcı ve kaynak olarak değer kazanır, görsel ve işitsel tekniği, çağdaş yöntemleri kullanır (8). Öğretmenler, öğretim yöntem ve tekniklerini seçerken, eski bir Çin atasözü olan "Duyarsam unutturum, görürsem hatırlayabilirim, yaparsam öğrenirim" deyişini her zaman dikkate almalıdır (9).

Öğretim yöntemlerindeki araştırmalar, interaktif öğretim yöntemlerinin kullanılmasının zorunluluğunu ortaya koymaktadır. İnteraktif yöntem ve teknikler; görsel ve işitsel araçlarla işlenen sınıf dersi, küçük grup tartışmaları, grup tartışmaları, soru-cevap yöntemi, oyunlaştırma (role play), vaka çalışması, beyin fırtınası (brain-storming), proje çalışması, gösterim (demonstration), yetiştiricilik (coaching) gibi yöntemlerdir (10).

Klinik eğitim ve öğretim; öğrenciye teoriyi uygulamaya koyma ve öğrencilikten profesyonel kişiliğe geçiş fırsatı veren bir süreç olarak tanımlanabilir. Klinik eğitim ve öğretimin en önemli amacı, öğrencilerin temel bilimsel bilgilerini uygulama becerileri ile bütünlendirmek, mesleki beceri ve davranışları kazandırmaktır (11).

Klinik eğitim ve öğretim teorik ve uygulamalı olmak üzere iki kısımdan oluşur. Klinik öğretimin uygulamalı kısmı, uygulama alanları olan sağlık kurumlarında gerçekleştirilir. Kliniklerde kullanılan öğretim yöntem ve teknikleri ise gösterim, uygulama, gözlem, bireysel öğretim, grup öğretimi, olay süreci yöntemi, vaka tartışması, sorun çözme, proje tekniğidir (12).

Meslek dersleri öğretmenleri, görsel ve işitsel tekniğe ağırlık vermeli, teorikte öğrenilenlerin uygulamaya aktarılması için öğrencilerin yaparak ve yaşayarak öğrenmelerini sağlamalı, öğretim etkinliklerini gerçekleştirirken yaşantı konisinin dayandığı eğitim ve öğrenme ilkelerine yer vermelidirler.

Aşağıda sunulan çalışma;

- Öğretmen ve öğrencilerin meslek dersleri öğretiminde kullanılan yöntemler, ders araçları, kaynaklar ve sınav tekniklerine ilişkin görüşlerini değerlendirmek,
- Bazı konularda öğretmen ve öğrencilerin görüşleri arasında farklılık olup olmadığını saptamaya çalışmak amacıyla gerçekleştirilmiştir.

GEREÇ ve YÖNTEM

Araştırmanın evrenini, Ankara'daki Sağlık Meslek Liselerinde görev yapan 456 meslek dersi öğretmeni ve 2. ve 4. sınıfta okuyan 1 407 öğrenci oluşturmaktadır. Öğretmen örnekleme sistematik örnekleme yöntemiyle, öğretmenlerin % 50'si (n=230) alınmış, öğrenci örneklem büyüklüğü; evreni bilinen birey sayısına göre örneklem büyüklüğünü saptama formülüyle 302 olarak bulunmuş ve öğrenci örnekleme 2. ve 4. sınıfta okuyan öğrenci sayısına göre orantılı tabakalı örnekleme yöntemiyle seçilmiştir. SML'de öğrencilerin

2. sınıftan itibaren uygulamaya çıkması ve araştırmanın olanaklarının da gözönünde tutulması ile öğrenci evrenine yalnızca, 2. ve 4. sınıfta okuyan öğrenciler alınmıştır.

Anket ön denemesinin değerlendirilmesi sonucunda, öğretmen ve öğrencilere yönelik anket formlarına son hali verilmiştir. Öğretmen anketinde, öğretmenlerin en çok kullandıkları yöntem ve teknikler, ders araç ve gereçleri ve kaynaklara ilişkin sorular açık uçludur. Öğretmenlerin öğretim yöntem ve tekniklerini yeterince kullanmama nedenleri ve ders araç ve gereçlerinden yeterince yararlanamama nedenlerine ilişkin sorular ise kapalı uçludur. Öğrenci anketinde; öğretmenlerinin en çok kullandıkları yöntem ve teknikler, ders araç ve gereçleri ve kaynaklara ilişkin sorular kapalı uçludur. Öğrencilere kapalı uçlu sorulma nedeni; ön değerlendirmede öğrencilerin öğretim yöntem ve teknikleri, ders araç ve gereçleri, kaynaklarına ilişkin yeterli bilgileri olmadığını belirlenmesidir.

Veriler, öğretmen ve öğrencilere 1998-1999 eğitim-öğretim yılının II. döneminde gözlem altında anket uygulanmasıyla toplanmıştır. Tanımlayıcı (Descriptive) bir araştırma olan çalışmanın verileri SPSS programında değerlendirilmiştir. İstatistiksel analizde, ki kare testi kullanılmıştır. Kritik p değeri 0,05 olarak alınmıştır.

BULGULAR

Öğretmen ve öğrencilerin meslek dersleri öğretiminde kullanılan yöntem, araç, kaynak ve sınav tekniklerine ilişkin görüşleri aşağıda sunulan başlıklar altında incelenmiştir:

1. Meslek Dersleri Öğretiminde Kullanılan Yöntemlere İlişkin Bulgular

1.1. Meslek Derslerinin Teorik Öğretiminde Kullanılan Yöntemler

Öğretmenler, meslek derslerinin teorik öğretimde kullanılan yöntemleri; soru-cevap (% 92,2), düz anlatım (% 87,4), demonstrasyon (% 34,8), beyin fırtınası (% 17) ve tartışma (% 13)' olarak belirtirken, öğrenciler; düz anlatım (% 89,7), soru-cevap (% 65,2), tartışma (% 34,8), demonstrasyon (% 26,8) ve beyin fırtınası (% 9,6) olarak sıralamışlardır (Tablo 1). Diğer seçeneği sadece öğretmenler yanıtlamış olup, uygulama, problem çözme, örnek olay, kart oyunu gibi yöntem ve teknikleri kullandıklarını (% 17,8) belirtmişlerdir.

Öğretmenlerinin meslek derslerinin teorik öğretiminde en çok kullandıkları yöntemler olan soru-cevap

Tablo 1. Örneklemeye giren öğretmen ve öğrencilerin bildirimlerine göre meslek derslerinin teorik öğretiminde kullanılan yöntemler

Yöntem	Öğretmen (n=230)		Öğrenci (n=302)		İstatistiksel Analiz
	n	%*	n	%*	
Düz anlatım	201	87,4	271	89,7	$\chi^2=0,7$ $p>0,05$
Soru-cevap	212	92,2	197	65,2	$\chi^2 = 53,3$ $p<0,001$
Demonstrasyon	80	34,8	81	26,8	$\chi^2=3,9$ $p<0,05$
Tartışma	30	13,0	105	34,8	$\chi^2 = 32,5$ $p<0,001$
Beyin fırtınası	39	17,0	29	9,6	$\chi^2=6,3$ $p<0,05$

*Yüzdeler öğretmen ve öğrenci sayıları üzerinden ayrı ayrı alınmıştır.

ve tartışma yöntemlerini kullanma açısından öğretmen ve öğrenci görüşleri arasında istatistiksel olarak ileri derece anlamlı bir farklılık vardır (Tablo 1, $p<0,001$), aynı fark demonstrasyon ve beyin fırtınası yöntemleri için $p<0,05$ düzeyindedir. Ancak düz anlatım yöntemini kullanma açısından öğretmen ve öğrenci görüşleri arasında tutarlılık görülmekte, % 90'a yakını en çok bu yöntemin kullanıldığını belirtmektedir ($p>0,05$).

1.2. Meslek Derslerinin Uygulamalı Öğretiminde Kullanılan Yöntemler

Öğretmenler meslek derslerinin uygulamalı öğretimde kullanılan yöntemleri; demonstrasyon (% 62,2), uygulama yapma/yaptırma (% 37), soru-cevap (% 36,5) ve vaka tartışması (% 17) olarak belirtirken, öğrenciler; soru-cevap (% 67,1), uygulama yapma/yaptırma (% 57,9), demonstrasyon (% 36,4) ve vaka tartışması (% 33,8) olarak sıralamışlardır (Tablo 2). Diğer seçeneği yanıtlayan öğretmen ve öğrenciler; anlatım, problem çözme, örnek olay, gözlem, hasta bakım planı, seminer, denetim, yetiştiricilik gibi yöntem ve tekniklerin kullanıldığını belirtmişlerdir.

Meslek derslerinin uygulamalı öğretiminde en çok kullanılan yöntemler olan soru-cevap, demonstrasyon, uygulama yapma/yaptırma, vaka tartışması yöntemlerini kullanma açısından öğretmen ve öğrenci görüşleri arasında istatistiksel olarak ileri derecede anlamlı bir farklılık saptanmıştır (Tablo 2, $p<0,001$).

1.3. Meslek Dersleri Öğretiminde Kullanılan Yöntemlerin Yeterince Kullanılmama Nedenleri

Öğretmenlerin % 35,6'sı öğretim yöntem ve tekniklerini yeterince kullandıklarını belirtirken, geriye

Tablo 2. Örnekleme giren öğretmen ve öğrencilerin bildirimlerine göre meslek derslerinin uygulamalı öğretiminde kullanılan yöntemler

Yöntem	Öğretmen (n=230)		Öğrenci (n=228)**		İstatistiksel Analiz
	n	%*	n	%*	
Soru-cevap	84	36,5	153	67,1	$\chi^2=38,7$ p<0,001
Demonstrasyon	143	62,2	83	36,4	$\chi^2=33,1$ p<0,001
Uygulama	85	37,0	132	57,9	$\chi^2=17,6$ p<0,001
Vaka tartışması	39	17,0	77	33,8	$\chi^2=15,7$ p<0,001

* Yüzdeler öğretmen ve öğrenci sayıları üzerinden ayrı ayrı alınmıştır.

**2. sınıf 74 öğrenci uygulamaya çıkmadığı için değerlendirme dışı bırakılmıştır.

kalanlar, yöntem ve teknikleri yeterince kullanmama nedenleri olarak; öğretim programındaki konuların bitirilme zorunluluğunu (% 49,1), çağdaş yöntemler konusunda yeterli bilgilerinin olmamasını (% 13) ve hangi öğretim yöntem ve tekniğinin uygun olduğuna karar verememeyi (% 2,2) belirtmişlerdir (Tablo 3).

2. Meslek Dersleri Öğretiminde Kullanılan Ders Araçları ve Kaynaklara İlişkin Bulgular

2.1. Meslek Dersleri Öğretiminde Kullanılan Ders Araçları

Öğretmenler, meslek derslerinin teorik öğretiminde kullanılan ders araç-gereçlerini; tepegöz (% 62,6), yazı tahtası (% 53,9), afiş (% 27), maket (% 26,1), tıbbi araç ve gereç (% 20) olarak belirtirken, öğrenciler; yazı tahtası (% 92,4), tepegöz (%46,4), afiş (% 37,7), maket (% 35,1), tıbbi araç ve gereç (% 32,8) olarak sıralamışlardır (Şekil 1). Diğer seçeneği yanıtlayan öğretmen ve öğrenciler, slayt, bilgisayar, ders kitabı, video, kağıt tahtası gibi ders araçlarının kullanıldığını belirtmişlerdir.

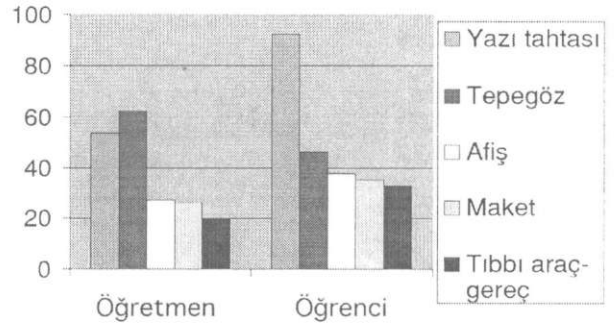
2.2. Meslek Dersleri Öğretiminde Kullanılan Ders Araçlarının Yeterince Kullanılmama Nedenleri

Öğretmenlerin % 38,7'si ders araç-gereçlerinden yeterince yararlandıklarını belirtirken, diğerleri ders

Tablo 3. Öğretmenlere göre öğretim yöntem ve tekniklerinin başlıca kullanılmama nedenleri

Neden	n	%
Müfredattaki konuları bitirme zorunluluğu	113	49,1
Çağdaş yöntemlerle ilgili yeterli bilgilerinin olmaması	30	13,0
Öğretim yönteminin uygunluğuna karar verilememesi	5	2,2

*Birden çok yanıt verilebildiğinden toplam alınmamıştır.



Şekil 1: Öğretmen ve öğrencilerin bildirimlerine göre meslek dersleri öğretiminde kullanılan ders araçları

araç-gereçlerinden yeterince yararlanamama nedenleri olarak; okullarda ders araç-gereçlerinin yeterli miktar ve çeşitlikte olmamasını (% 51,3), ders araçlarına zamanında ulaşılamamasını (% 11,7), ders araçlarını kullanma bilgi ve beceri eksikliğini (% 7,8), zaman ve teknik oda yetersizliğini (% 2,6) ve ders aracının uygunluğuna karar verilememesini (% 1,3) belirtmişlerdir (Tablo 4).

2.3. Meslek Dersleri Öğretiminde Kullanılan Kaynaklar

Öğretmenler, meslek derslerinin öğretiminde kullandıkları kaynakları; ders kitabı ve çeşitli kaynak kitap (% 46,6), yalnız ders kitabı (% 15,2), yalnız çeşitli kaynak kitap (% 38,1) olarak belirtirken, öğrenciler ise; yalnız ders kitabı (% 57,4), ders kitabı ve çeşitli kaynak kitap (% 23,4), yalnız çeşitli kaynak kitap (% 19,2) olarak belirtmişlerdir (Tablo 5).

3. Meslek Dersleri Öğretiminde Kullanılan Sınav Tekniklerine İlişkin Bulgular

Öğretmenler meslek dersleri öğretiminde kullanılan teknikleri; klasik yazılı (%87), çoktan seçmeli test (% 37), kısa cevaplı yazılı (% 27), doğru-yanlış testi

Tablo 4. Öğretmenlere göre ders araç-gereçlerinden başlıca yararlanılmama nedenleri

Neden	n	%
Ders araç-gereçleri yeterli nicelik ve çeşitlikte olmaması	118	51,3
Ders araç-gereçlerine zamanında ulaşılamaması	27	11,7
Ders araç-gereçlerini kullanma bilgi ve beceri eksikliği	18	7,8
Zaman ve teknik oda yetersizliği	6	2,6
Ders aracının uygunluğuna karar verilememesi	3	1,3

*Birden çok yanıt verilebildiğinden toplam alınmamıştır.

Tablo 5 Öğretmen ve öğrencilerin bildirimlerine göre meslek dersleri öğretiminde kullanılan kaynaklar

Kaynak	Öğretmen		Öğrenci		İstatistiksel Analiz
	n	%*	n	%*	
Ders kitabı ve kaynak kitap	104	46,6	68	23,4	$\chi^2=94,16$
Yalnız ders kitabı	34	15,3	167	57,4	$p<0,001$
Yalnız kaynak kitap	85	38,1	56	19,2	
Toplam	223**	100,0	291**	100,0	

* Yüzdeler öğretmen ve öğrenci sayıları üzerinden ayrı ayrı alınmıştır.

** Diğer seçeneğini yanıtlayanlar değerlendirme dışı bırakılmıştır.

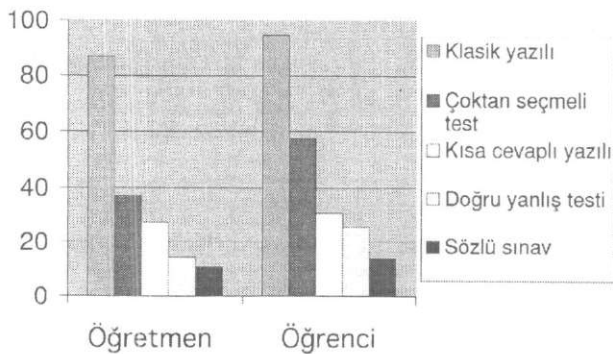
(%14,3), sözlü sınav (%10,9) şeklinde, öğrenciler ise; klasik yazılı (% 94,7), çoktan seçmeli test (% 57,6), kısa cevaplı yazılı (% 30,5), doğru-yanlış testi (% 25,5), sözlü sınav (%13,9) olarak belirtmişlerdir (Şekil 2). Diğer seçeneği yanıtlayan öğretmen ve öğrenciler; klasik ve test sorularını içeren sınav, uygulama ve ders sonu değerlendirme gibi tekniklerin kullanıldığını belirtmişlerdir.

TARTIŞMA

1. Meslek Dersleri Öğretiminde Kullanılan Yöntemler

1.1. Meslek Derslerinin Teorik Öğretiminde Kullanılan Yöntemler

Araştırma bulguları, öğretmenlerin geleneksel öğretim yöntem ve tekniklerinden düz anlatım, soru-cevap yöntemini daha çok tercih ettiklerini göstermektedir. Bilimsel araştırmalar, sözlü tek yönlü ders sunumunda öğrenilenleri hatırlama yeteneğinin 3 saat sonra % 25; 3 gün sonra ise % 10-20 olduğunu, interak-



Şekil 2: Öğretmen ve öğrencilerin bildirimlerine göre meslek dersleri öğretiminde kullanılan sınav teknikleri

tif yöntemler kullanıldığında hatırlama yeteneğinin 3 saat sonra % 90, 3 gün sonra ise % 70 olduğunu göstermektedir (13).

Ortaöğretim kurumlarında görevli öğretmenlerin süreçler yönünden değerlendirilmesi ve biyoloji öğretiminin sorunlarına yönelik yapılan araştırmalarda da öğretmenlerin en çok kullandıkları yöntemlerin "düz anlatım ve soru-cevap" yöntemleri olduğu saptanmıştır (14,15). Erdil'in araştırmasında da uygulamalı meslek derslerinin teorik öğretiminde ilk sırada düz anlatım yönteminin kullanıldığı saptanmıştır (16). Araştırma bulguları, bu araştırmaların sonuçları ile uyumluluk göstermektedir.

1.2. Meslek Derslerinin Uygulamalı Öğretiminde Kullanılan Yöntemler

Erdil'in Hacettepe Hemşirelik Yüksek Okulu'nda yaptığı araştırmada öğrencilere göre uygulama alanında kullanılan yöntemler; vaka tartışmaları (% 62,8), grup tartışmaları (% 41,4), bakım planı tartışmaları (% 32,8) ve eğitici ile teke tek tartışma (% 32,8) olarak bulunmuştur (16) Bu sonuçlar araştırma bulgularıyla karşılaştırıldığında, öğretmen ve öğrencilere göre vaka tartışmasının 4. sırada kullanılan yöntem olduğu görülmektedir.

1.3. Meslek Dersleri Öğretiminde Kullanılan Yöntemlerin Yeterince Kullanılmama Nedenleri

Araştırma bulgularında, öğretmenlerin öğretim yöntem ve tekniklerinden en çok anlatım ve soru-cevap yöntemini kullandıkları, diğer yöntem ve tekniklerini de sınırlı oranda kullandıkları görülmektedir. Öğretmenlere göre, öğretim yöntem ve tekniklerini yeterince kullanamamanın temel nedeni, müfredattaki konuların bitirme zorunluluğudur. Araştırma bulguları, literatür bilgileri ile uyumludur. Literatürde öğretmenlerin çoğunun halâ geleneksel anlatım yöntemini yaygın kullanma nedenlerinden bazıları; müfredattaki konuların aktarılma zorunluluğu, anlatım yönteminin kolay olmasıdır (17).

2. Meslek Dersleri Öğretiminde Kullanılan Ders Araçları ve Kaynaklar

2.1. Meslek Dersleri Öğretiminde Kullanılan Ders Araçları

Geleneksel yöntem olan düz anlatımın fazlaca kullanılması, görsel ve işitsel araçların yeterince kullanılmaması, ezberciliğe ve öğrenilenlerin kısa sürede unutulmasına yol açmaktadır. Araştırmalar ne kadar çok duyu organına hitap edilirse öğrenmenin o kadar iyi ve kalıcı olduğunu göstermektedir. Zaman sabit tu-

tulmak üzere insanlar yapıp söyledikleri bir şeyin % 90'nını hatırlamaktadır. Buradan hareketle en iyi öğrenilen kendi kendine yaparak öğrenilendir (6).

Görsel ve sözlü ders sunumunda öğrenilenleri hatırlama 3 saat sonra % 80, 3 gün sonra ise % 65'tir (10). Bu bulgular; görsel ve işitsel araçları kullanmanın önemini vurgulamaktadır. Ders sunumunda kullanılacak daha etkili ders araçları bulunmasına karşın, yazı tahtası en yaygın kullanılan görsel araçlardandır (13). Araştırmada öğrenciler meslek dersleri öğretiminde öğretmenlerin en çok yazı tahtasını kullandıklarını belirtmişlerdir. Literatür bilgisi ile araştırmadan çıkan sonuç benzerdir. Şahinkesen'in araştırmasında da öğretmenlerin en çok kullandığı ders aracının yazı tahtası olduğu saptanmıştır (14).

2.2. Meslek Dersleri Öğretiminde Kullanılan Ders Araçlarının Yeterince Kullanılmama Nedenleri

Literatürde öğretmenlerin çoğunun görsel-işitsel tekniği kullanmama nedenlerinden bazıları; eğitim araç-malzeme ve materyalinin okulda olmaması, öğretmenin varolan araç-malzeme ve materyali kullanma bilgi ve beceri eksikliği, öğretmenin hangi eğitim aracının, öğrencilere, eğitim hedeflerine ve içeriğe uygun olup olmadığına karar verememesidir (17).

2.3. Meslek Dersleri Öğretiminde Kullanılan Kaynaklar

Yalnız ders kitabı, yalnız çeşitli kaynak kitap, hem ders kitabı hem de çeşitli kaynak kitaptan yararlanma açısından öğretmen ve öğrenci görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır (Tablo 5). Bu farklılık yalnız ders kitabı kullanıldığını belirtenlerden kaynaklanmaktadır.

3. Meslek Dersleri Öğretiminde Kullanılan Sınav Teknikleri

Klasik yazılı, sağlık mesleği öğrencilerinin değerlendirilmesinde yaygın olarak kullanılan bir sınav tekniği olduğu halde; bu sınav tekniğinin meslek öğretim düzeyini ölçme bakımından ciddi sakıncalar içerdiği iyi bilinmektedir. Klasik yazılı tekniği öğrencinin öğrenme düzeyini ölçmek için çok uygun bir teknik değildir (9). Yapılan araştırmada, geleneksel sınav tekniği olan klasik yazılının en çok kullanılan teknik olduğu saptanmıştır. Ayrıca öğretmen ve öğrencilerin ikin-

ci sırada çoktan seçmeli test tekniğinin kullanıldığını belirtmiş olmaları da vurgulanması gereken bir bulgudur. Öğretmenlerin (% 37) çoktan seçmeli test tekniğini az kullandıkları, öğrencilerin ise, daha fazla oranda (% 57,6) öğretmenlerinin çoktan seçmeli test tekniğini kullandıkları belirtilmektedir. Bu sonuç öğretmenlere sorunun açık uçlu sorulmasından, öğrencilere ise kapalı uçlu sorulmasından kaynaklanabilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Öğretmen ve öğrencilerin bildirimlerine göre meslek derslerinin teorik öğretiminde; geleneksel yöntemlerden düz anlatım ve soru-cevap yönteminin, sınav tekniklerinden klasik yazılının en çok kullanıldığı saptanmıştır. Öğretmenler meslek derslerinin teorik öğretiminde; ders araçlarından tepegözün, kaynaklardan kaynak kitapların, uygulamalı öğretimde; demonstrasyon yönteminin en çok kullanıldığını bildirirken, öğrenciler, ders araçlarından yazı tahtasının, kaynaklardan ders kitabının, uygulamalı öğretimde; soru-cevap yönteminin en çok kullanıldığını bildirmişlerdir.

Öğretmenler, öğretim yöntem ve tekniklerini yeterince kullanamama gerekçeleri olarak ilk sırada, öğretim programındaki konuların bitirilme zorunluluğunu, ders araç-gereçlerinden yararlanamama da ise; okullarda ders araç-gereçlerinin yeterli miktar ve çeşitlikte olmamasını belirtmişlerdir.

Elde edilen sonuçlar doğrultusunda aşağıdaki önerilerde bulunulmuştur;

- * İnteraktif yöntemler ve görsel-işitsel araçların kullanımı konularında öğretmenlere yönelik hizmet içi eğitimler artırılmalıdır.
- * Meslek dersleri öğretmenlerinin, teorik ve uygulamalı öğretimde geleneksel öğretim yöntemlerinden çok interaktif yöntemleri kullanmaları sağlanmalıdır.
- * Teknolojik gelişmeler paralelinde Sağlık Bakanlığı Sağlık Eğitimi Genel Müdürlüğü'nce SML'nin bölümlerine göre standart ders araç ve gereçleri saptanmalı, yeterli nicelik ve çeşitlikte sağlanarak her okula gönderilmelidir.
- * Okullarda yeterli büyüklükte ve donanımlı teknik oda/laboratuvarın düzenlenmesi sağlanmalıdır.